

Filosofie nemá „přirozený počátek“

Není žádný privilegovaný „počátek“ filosofování; ať začneme čímkoli a kdekoli, nemáme žádnou záruku, že jsme na správné cestě. Možnost začít čímsi nepochybným, jak ji postuloval třeba Descartes, je nám, jak dnes víme, uzavřena. K pravdě se můžeme dostat jen tak, že někde něčím (tj. nejspíš nepravdou) začneme, ale že to ještě zdaleka za naprosto jisté považovat nebudeme, nýbrž že uděláme všechno pro to, abychom se postupně na správnou cestu dostávali. A na správnou cestu se lze v zásadě dostávat odkudkoli, ovšem za předpokladu, že každý svůj myšlenkový krok budeme nejen předem rozvažovat, ale zejména dodatečně, tj. znovu a znovu zvažovat a prověřovat, a to vždy v dalších, nových souvislostech (kontextech).

Z toho vyplývá jeden důležitý závěr pro samo filosofování: začít můžeme u kteréhokoli filosofa. Když si ovšem vybereme nějakého „velkého“ filosofa, vyhneme se sice některým zbytečným omylům a scestím, ale musíme se tím naléhavěji a bedlivěji bránit jeho veliké intelektuální převaze a tím spíš kontrolovat každý jeho krok. To ovšem velcí filosofové sami vědí, a proto ten divný zvyk (pazvyk) velkých myslitelů hrát si na „mágy“, jejichž slova (a myšlenky) je třeba polykat bez kousání. To sice naši cestu do světa filosofů a filosofie hodně zpomalí, ale sami sebe tak přinutíme, abychom si postupně budovali své vlastní filosofické „pozice“ (slovo „pozice“ není příliš vhodné, protože právě tyto „pozice“ budeme muset čas od času upravovat, opravovat a také měnit, takže jde vždy o něco jen dočasného). Cílem ovšem není vybudovat si své „pozice“ jednou provždy, ale na druhé straně jejich prozatímnost nás nesmí vést k žádné povrchnosti, ani jen menší obezřetnosti.

(Písek, 120724-2.)